

Men leeft en werkt aan de rand van het oerwoud...

Het is natuurlijk wel een beetje overdreven te spreken van „steden” in Nieuw-Guinea, als men bedenkt dat de grootste — Hollandia — nauwelijks 14.000 zielen telt, alle rassen inbegrepen, terwijl andere, op de kaart ietwat optimistisch met vetgedrukte en onderstreepte namen aangeduide plaatsen hoogstens een paar duizend zielen tellen en dus in Nederland onder de rubriek „gehuchten” zouden worden gerangschikt.

Niettemin is Hollandia hoofdstad des lands, zetel der Regering van Nederlands-Nieuw-Guinea en het mag als zodanig de naam „stad” wel dragen. Men mocht toegeven dat het ernstig tracht die eer waardig te zijn door zijn inwoners grotestadsgeneugten te bieden als jachtclub, bioscoop, concert — gewoonlijk op gramfoonplaten, soms van een plaatselijk amateurgezelschap — recepties in gala en avondtoilet — gelukkig niet al te frequent — ja zelfs een taxibedrijf. Desondanks is het feit niet te verdoezelen, dat zelfs de hoofdstad van dit land nog niet meer is dan een oase in een woestijn van oerwoud. Bij de kleinere plaatsen — soms slechts enige tientallen hectaren oppervlakte — is dit nog veel sprekender, maar al maakt de verspreide bouw van Hollandia het mogelijk vele kilometers in een auto te rijden, dat neemt niet weg dat behalve aan de zeezijde het oerwoud de gehele plaats omsluit: tien meter achter de gouverneurswoning begint de echte, onvervalst-maagdelijke jungle!

HOOFDSTUK XXII

Leven en werken

Dit feit, dat men leeft en werkt aan de rand van het oerwoud, drukt zijn stempel op de maatschappij. Zeker, ook de fysieke nabijheid van dat oerwoud bespeurt men: insecten om de lamp, mieren en vlinders, torren en hagedissen. Ja, slangen zal men soms wel eens te zien krijgen van dichterbij dan menige vrouw lief is — ofschoon evenmin als in de Indonesische steden een slang een dagelijks gezicht zal zijn.

Maar meer dan het fysieke spreekt het psychologische aspect van deze situatie: het legt er de nadruk op, dat dit een land in opbouw is, een land waar de ontwikkeling maar juist is begonnen, een land dat nog geheel op het oerwoud veroverd moet worden. En het zal a priori duidelijk zijn, dat men onder die omstandigheden niet veel comfort en luxe kan verwachten, zoals een hoogontwikkeld land als Neder-

land kan bieden. Wie meent dat van zijn leven te moeten eisen, dient niet naar Nieuw-Guinea te gaan; het zou een grote teleurstelling voor hem worden.

Men behoeft uiteraard het materiële en financiële aspect van zijn carrière niet te verwaarlozen, maar in dit land heeft men bovenal een gezonde pioniersmentaliteit en idealisme nodig om in staat te zijn dat leven blijmoedig te aanvaarden. Men moet in het werk zelf zijn eerste en voornaamste levensvoldoening vinden en het comfort dat men er kan vinden dankbaar, maar als toegift, weten te waarderen.

Wie met dat noodzakelijk idealisme naar Nieuw-Guinea gaat, vindt vrijwel overal een bevredigende werkkring en dat is nu juist voor een groot deel te danken aan dat oerwoud: immers, alles in Nieuw-Guinea is in opbouw. Men werkt er van de grond af aan: men neemt er niet een reeds aangelegd en goed onderhouden tuintje van een ander over, dat men slechts hoeft te wieden en te verzorgen. Men legt een oerwoud open, hakt er met forse hand de bomen om, beploegt de akker en legt het zaad in de bodem. Maar tegenover deze zware arbeid heeft men de voldoening, dat men het zaad snel ziet ontkiemen, dat men de planten tot wasdom ziet komen en zelf, binnen het tijdsbestek van zijn eigen carrière, uit dat oerwoud een geordende en vruchtdragende tuin kan zien groeien. En juist deze maatschappij in opbouw brengt mede, dat velen reeds op relatief jeugdige leeftijd een verantwoordelijkheid hebben te dragen, die men in Nederland pas veel later of tegen het einde van zijn loopbaan toevertrouwd krijgt.

Op de schouders van de huisvrouw in Nieuw-Guinea ligt in het algemeen een vrij zware taak. Voor haar geen geschrapte aardappelen of worteltjes thuisbezorgd, geen gesneden boontjes, geen gekookte bieten. Geen bakker, slager, melkboer, groenteboer langs de deur, geen kruidenier die op een telefoontje een pakje maizena of een flesje azijn brengt, al is het gevolg van de toenemende concurrentie in bijvoorbeeld Hollandia nu reeds, dat verschillende toko's de bestelling aan huis bezorgen en dat een bakker, die dagelijks een broodje komt aanreiken, geen zeldzaamheid meer is. Geen was die wekelijks wordt afgehaald en — gesteven en gestreken — terugbezorgd, geen kolenhandelaar die op gezette tijden de brandstof komt brengen, geen gaskomfoor dat met een enkele beweging van de hand ontstoken wordt. Nog zwaarder wordt de taak als er ter plaatse geen elektriciteit is en de door deze krachtbron mogelijk gemaakte mechanisatie en vereenvoudiging van het werk haar ook nog ontvalt. Gelukkig de huisvrouw die een goede bediende heeft kunnen krijgen of die er zelf een heeft kunnen opleiden, maar ook dat is niet altijd mogelijk.

Daar staat tegenover dat men in Nieuw-Guinea het leven gemakkelijker neemt en dat ook de huisvrouw lang niet de exacte eisen stelt die men in Nederland als vanzelfsprekend aanvaardt. Men is gemakkelijk in huis, in kleding, ook voor

Avondstemming aan Nieuw Guinea's kust.

De woning

De woningen die men in Nieuw-Guinea aantreft, zijn van zeer uiteenlopend type en kwaliteit. De vooroorlogse van betere klasse, (zie de foto van de controleurswoning te Seroei op pag. 183), zoals men die nog op verschillende plaatsen — echter niet te Hollandia — vindt, hebben een ijzerhouten geraamte, opgevuld met vakwerk van kalk of cement. De vloer is meestal van cement, ook wel betegeld; het plafond is van planken, zink of beslagen met eternietplaten. Het dak is ingedekt met „sirappen” (een soort smalle dunne houten dakpannen) of van gegolfd plaatijzer; beide soorten dakbedekking zijn na de oorlog dikwijls vervangen door gegolfd eterniet. Deze woningen zijn gewoonlijk ruim gebouwd, van goede kwaliteit en netjes afgewerkt, maar de afwerking heeft door de leeftijd nogal eens geleden. Ingebouwde kasten en dergelijke gemakken vindt men er niet. Ze hebben een open voorgalerij en drie tot vijf kamers. Zoals ook in Indië gebruikelijk was, loopt van de achterdeur een overdekte gang naar de „bijgebouwen”, waar badkamer en WC, bediendekamers en keuken zijn gelegen. In sommige huizen vinden we echter badkamer en WC binnenshuis.

Uit de vooroorlogse periode dateren ook huizen van eenvoudiger aard, meestal met ongeveer dezelfde indeling, met eenzelfde soort geraamte, waarbij dan echter het vakwerk, van wanden zowel als plafond, wordt gevormd door „gaba-gaba”, dat zijn de hoofdnerven van het sagopalmbblad. Deze nerven zijn op doorsnee hol/bol en zij worden zó tegen elkaar gelegd, dat telkens een holle kant op een bolle aansluit, zoals de figuur aangeeft.

Dit is op zichzelf geen onaardige bouwwijze, vooral wanneer de gaba-gaba met olie glanzend wordt gewreven, getuige bijvoorbeeld het feit dat de Amerikanen er tijdens de oorlog gaarne gebruik van maakten voor de inrichting van kerkjes, cantines, enz. Zulke wanden zijn echter niet altijd dicht voor muskieten, terwijl ze bovendien door insecten worden aangevreten en na enige tijd vernieuwd moeten worden.

In sommige plaatsen, bijv. Kepi en Mindiptana, is eerst een cementen ondermuur gebouwd van circa 1 meter hoogte, waarboven dan de geoliede gaba-gaba komt. Toch is deze stijl weer bedoeld als een tijdelijke en snelle voorziening en bestaat overal het plan de gaba-gaba te vervangen door vakwerk van kalk of cement.

Het dak van deze landelijke woningen wordt steeds meer gemaakt van dakzink of gegolfd eterniet, doch op de districtshoofdplaatsen heeft veelal die vervanging nog niet plaats gehad en zijn de woningen nog met atap ingedekt. „Atap” is gemaakt van de lancetvormige bladeren van de sagopalm, die op de hoofdnerf staan ingeplant en die één voor één op een stok worden gevlochten, zodat ze een soort bord vormen. Deze borden worden dakpansgewijze op het

Dwarsdoorsnee van gaba-gab wand.

in Nieuw-Guinea's steden en dorpen

de kinderen, in was, voeding, enz. Bovendien heeft ook het vrijere, minder gesloten leven dan het Hollandse zijn bekorings; en juist het gemis aan uitgaansmogelijkheden maakt de taak van de huisvrouw veel dankbaarder. Want — en dit geldt speciaal voor de kleinere plaatsen — wanneer jachtclub, sociëteit, bioscoop, enz. ontbreken, dan moet de huiselijke gezelligheid en de hartelijkheid van een kleine vriendenkring dit gemis vergoeden. De ervaring leert dat velen, die de bekoring daarvan hebben ondervonden, dit leven verkiezen boven het meer onpersoonlijke gezelschapsleven in een grote plaats. Wie echter meent dat het voor zijn levensgeluk noodzakelijk is minstens eenmaal in de week een bioscoop te bezoeken, hij blijve uit Nieuw-Guinea weg of solliciteer naar een betrekking die hem met zekerheid Hollandia of Biak als standplaats geeft.

TROPENBESTENDIGE VERF

Verven die bestand zijn tegen de verwoes-
tende weersinvloeden van de tropen moeten
voldoen aan bijzondere eisen. Ons labora-
torium kent de eisen die gesteld worden
aan verven voor woning- en utiliteitsbouw,
voor bruggen, staalconstructies enz. in de
tropen. Gaarne verstrekken wij u technische
adviezen!

PIETER SCHOEN & ZOON N.V.
VERF - VERNIS EN LAKFABRIKANTEN - ZAANDAM

IMPORTEURS: **NIGIMY N.V.** AMSTERDAM - HOLLANDIA - SORONG - MERAUKE - MANOKWARI - BIAK - SEROEI - FAK-FAK

Deze verven komen goed uit de bus!
*Ook op Nieuw-Guinea. De jarenlange export van onze tropenbestendige verf- en lak-
produkten is in dit opzicht voor u een waarborg.*

NIVOLITE

hardboard

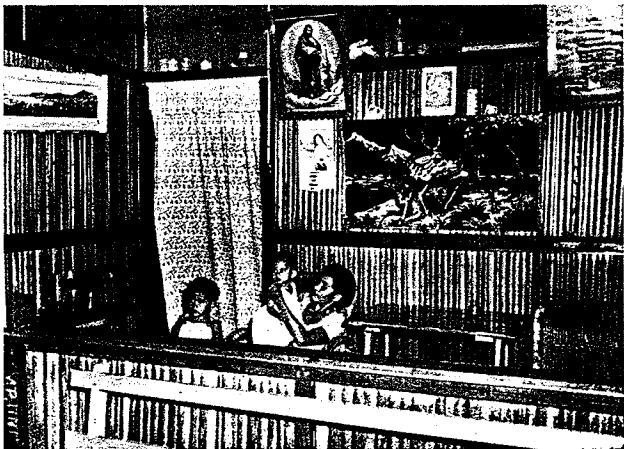
dikte: 1/8"

uitvoering **naturel**
ivoor

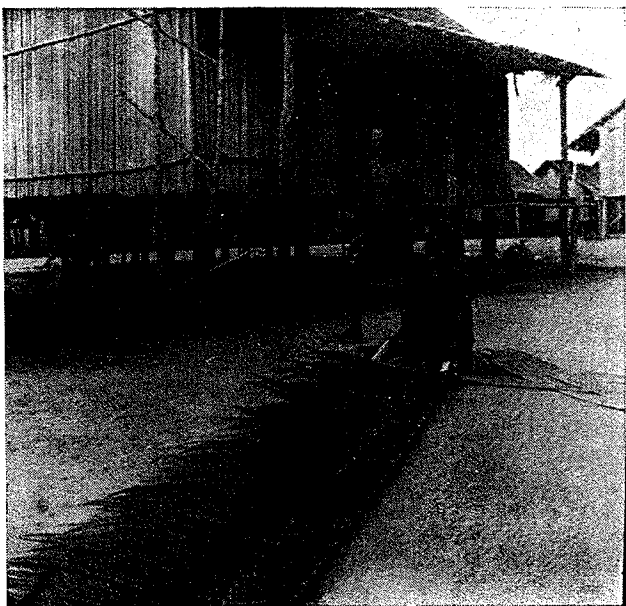
Alleenimporteurs: NIGIMY N.V.

Landelijke woning van atap en gaba-gaba.

Interieur van een gaba-gaba woning.

Het vlechten van atap.

dak gelegd met een flinke overlap en zodoende ontstaat een waterdichte en werkelijk zeer koele dakbedekking, eigenlijk verre te prefereren boven het hete dakzink. Ze blijft enige jaren goed, doch op de duur wordt ze door insecten aangevreten en beschadigd door weer en wind en moet dan vernieuwd worden. De vloer in deze huizen is van cement.

Uit de oorlogstijd dateren op de eerste plaats de woningen, die ontstaan zijn uit vertimmering van legerbarakken. Deze waren opgezet van Amerikaans zacht hout en zeer dun dakzink, materiaal derhalve dat het in tropisch klimaat niet lang uithoudt, maar dat ook niet bestemd was om het lang uit te houden: „for the duration of the war” en naar Amerikaanse opzet behoefde dat slechts 1½ à 2 jaar te zijn. Dat deze oude rommel nog niet geheel is opgeruimd en na tien jaar nog steeds meegaat, is het gevolg van de snelle groei van het ambtenarencorps, waarmee de nieuwbouw geen gelijke tred kon houden.

De barakken waren „gescreend” met muskietengaas, de vloer was van cement, echter met veel zand samengesteld. De wanden en het dak waren, althans grotendeels, beschoten met dik karton of hardboard. Om ze als woning in te richten werden er schotten in aangebracht van hardboard of triplex, maar de vorm van een pijpenla was er uiteraard niet aan te ontnemen. Van ingebouwde kasten en dergelijke gemakken was natuurlijk geen sprake.

Er is van dit vervallen, gammele zoodje niet veel goeds te vertellen, al is er in de loop der jaren wel een en ander aan verbeterd. Er zijn er niet veel meer in gebruik, maar men loopt toch het risico dat men er tijdelijk een toegevozen krijgt. Dan kan het echter een troost zijn te bedenken, dat ze het allereerst op de nominatie staan om opgeruimd te worden.

Van betere kwaliteit zijn de „quonsets”, dat zijn op doorsnede gezien halfcirkelvormige barakken, gebouwd van halfcirkelvormige stalen spanten, bedekt met gebogen, gegalfd dakzink. Er is een zeer groot type, dat gebruikt wordt als loods, de kleinere zijn bestemd voor woning en kantoor. De lengte varieert alnaargelang het aantal segmenten dat men achter elkaar bevestigt. Merendeels zijn ze van binnen beschoten met hardboard of triplex, hetgeen niet wegneemt dat ze warm kunnen zijn als de zon er op staat. Wit schilderen van het dak verbetert daaraan echter veel. Aan beide kanten is opzij over de volle lengte een open gedeelte, afgeschermd met muskietengaas, zodat de ventilatie goed is. Vaak zijn boven deze opening luifels aangebracht om regeninslag te voorkomen en de zon af te schermen. De vloer is

Een „quonset”.

4

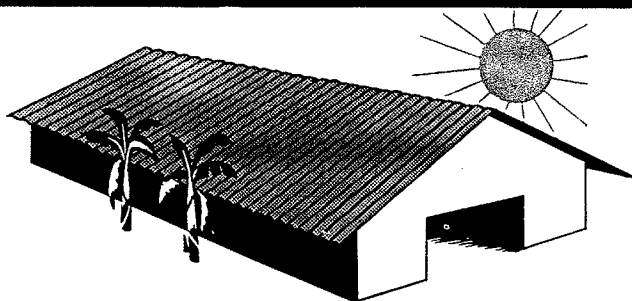
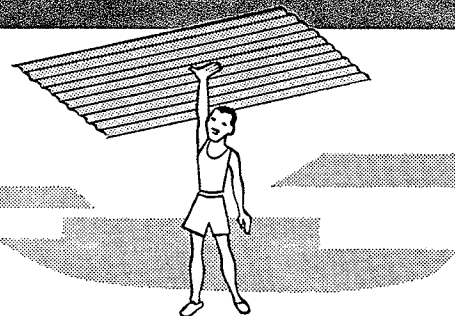
VIER VAN DE VELE

Eternit

PRODUCTEN

ARDEX-golfplaten:

een kleine lichte golfplaat, bijzonder sterk.
Gemakkelijk te vervoeren ook in moeilijk be-
gaanbare gebieden.
Speciaal geschikt voor kleine gebouwen.
Kleuren: licht grijs, rose, parelgrijs, havanabruin
en groen.

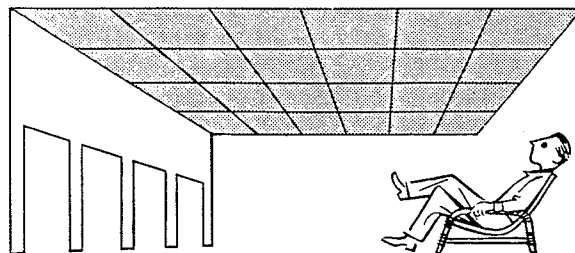
golfplaten merk „ETERNIT“:

geschikt voor alle dakconstructies, geen corrosie,
bestand tegen alle weersinvloeden, onaantastbaar
voor insecten.

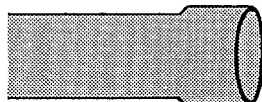
kleuren: grijs naturel en rood.
materiaaldikte: 6 mm, 3 profielen

vlakke platen merk „ETERNIT“:

voor plafonds.
licht in gewicht en zeer taai van samenstelling.
afmetingen 1.- x 1.-m en 1,22 x 1,22 m, dikten 3 1/2,
4 en 5 mm
kleuren: lichtgrijs, rose, havanabruin, parelgrijs
en groen.
gemakkelijk te bewerken.
Zij rotten niet en zijn onaantastbaar voor insecten
en knaagdieren.

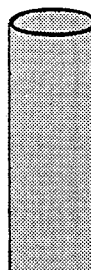

machinale naadloze **Asbest-Cementbuizen**
met bijbehorende hulpstukken merk „Eternit“

AB-ongeasfalteerd,
AS-in- of uitwendig geasfal-
teerd, voor grond- en stand-
leiding, kabelbescherming, re-
genwaterafvoer.

Licht in gewicht, geen onder-
houdskosten, daar de buizen
niet roesten.

Eternit persleidingen

voor water, gas en riolering
van \varnothing 50 tot \varnothing 1000 mm.

- licht in gewicht
- eenvoudig te monteren
- flexibele verbindingen
- gering drukverlies
- grote corrosiebestendigheid

N.V. ETERNIT NIEUWE DOELENSTRAAT 20-22 AMSTERDAM - SHOWROOM: LEIDSESTRAAT 86-88

meestal van multiplex of van planken; soms is er (o.a. te Sorong) een cementen vloer in gelegd.

Deze quonsets kunnen zeer gerieflijk zijn en kunnen gezellig worden aangekleed. Een apart voordeel is dat ze gemakkelijk zijn schoon te houden. Ingebouwde kasten hebben ze niet, maar toilet en badkamer zijn er in aan gebracht.

In sommige gevallen zijn er eerst lage muurtjes gebouwd, ca 1 m hoog, waarop de eigenlijke quonset rust, zodat de woning een aanmerkelijk hoger plafond heeft verkregen.

Voorts zijn er in Nieuw-Guinea nog de woningen in de periode vóór de soevereiniteitsoverdracht gebouwd van lokale materialen, voor een groot deel afbraakmateriaal van de Amerikaanse kampen en dus niet direct eerste kwaliteit. Ze werden echter solieder gebouwd dan de oorspronkelijke barakken en ze hebben bovendien dit grote voordeel, dat ze er als een echt huis uitzien en ook zo zijn ingedeeld, en dus niet een pijpenla vormen zoals de barakken en quonsets. Sommige hebben wanden van vakwerk, andere van multiplex, een deel staat op neuten en heeft een houten vloer, een ander deel staat op de grond en heeft een cementen vloer. Er zijn er nog een aantal van in gebruik, maar kwaliteitswoningen zijn het niet. Dit type is ook in latere jaren nog wel gebouwd: de zg. landelijke stijl, doch de laatste tijd bouwt men liever permanent.

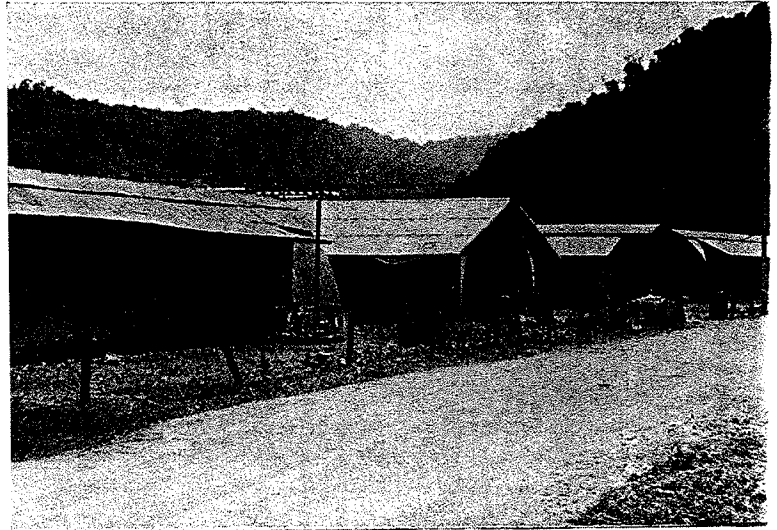
Tenslotte hebben we wat onder nieuwbouw wordt verstaan. Twee verschillende bouwmethodes kunnen worden onderscheiden.

Woningen van ter plaatse vervaardigde stenen (cement met koraal, of van schuimbeton), van binnen bepleisterd en gewit, de zoldering van eternietplaten. Het dak is van pannen of leien, gedeeltelijk ook van dakzink. Dit type wordt het meest gebouwd in Hollandia en Biak, ofschoon daar eveneens woningen van de tweede methode worden gebouwd.

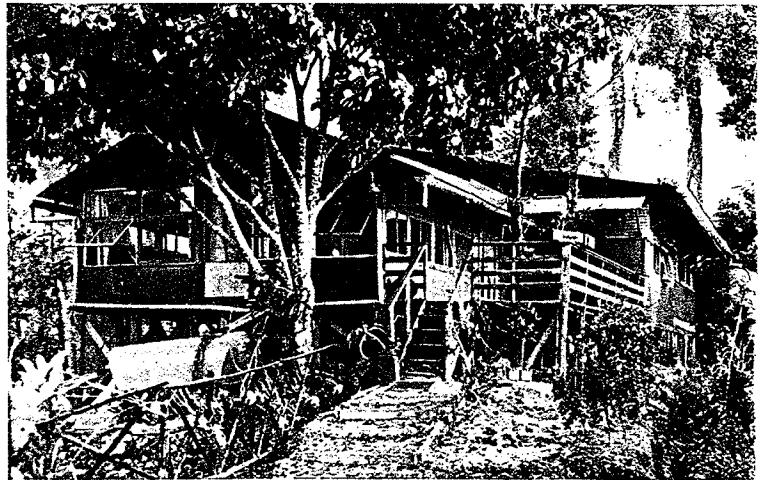
De tweede bouwwijze, die men voornamelijk in Merauke doch ook in Sorong vindt is: een vakwerk van ijzerhout, opgevuld met baksteen, of met cement op een bamboevlechtwerk. Het plafond is van eterniet, het dak eveneens, doch van gegolfde platen.

Het is de bedoeling dat geleidelijk alle minderwaardige woningen door dit soort nieuwbouw zullen worden vervangen.

Praktisch zonder uitzondering kan men er op rekenen, dat er voldoende ruimte om het huis is voor de aanleg van een tuintje, hetgeen dan ook veel gedaan wordt. Bloemzaad kan men in Hollandia krijgen of rechtstreeks uit

Verschillende uitvoeringen van quonsetwoningen.

Er is van dit vervallen, gammele zoodje niet veel goeds te vertellen . .
Woning van de controleur van Biak in het oude stadsgedeelte.

Woningen
Hollandia

Type I

Type II

Type III

Nederland bestellen. Soms gaat die aanleg vrij moeizaam, wanneer de grond slecht is en er eerst humus moet worden opgebracht. Een voordeel van een goed onderhouden tuin is ook dat men het ongedierte, dat anders graag tussen het onkruid en de ondergroei schuilt, op een afstand van het huis houdt.

Voor de aanleg van een groentetuin is althans op de grotere plaatsen weinig gelegenheid; wel worden vaak kippen gehouden, ofschoon de kippenziekte nog al eens teleurstellingen bezorgt.

Bedienden

Het is niet zonder bedoeling dat nu allereerst de kwestie van de bedienden aan de orde komt, want hun al of niet

Vervaardigen van bouwstenen.

aanwezigheid en hun goede of slechte eigenschappen zijn in vele gevallen beslissend voor de keuze van de huisinrichting.

Een Australisch schrijver schreef eens over Papoea-bedienden het volgende:

„Ook al is men met de beste bedoelingen beziel, dan is het nog onmogelijk broederlijke liefde te voelen voor de huisjongen, die de theedoeken als stofdoeken gebruikt en de glazen afdroogt met een vloerdweil. Het is niet prettig voor de nauwgezette huisvrouw haar geliefkoosd tafelkleedje geknoopt te zien om een bruine hals, fettig van het zweet en allesbehalve schoon. En evenmin wordt christelijke naastenliefde opgevoerd tot grote hoogte door nalatigheid in de vervulling van dagelijkse plichten, door gevoelloze diefstallen van geliefde kleinigheden, waar ze zelf onmogelijk enig nut van kunnen hebben of door de ontdekking dat vuile vingers ettelijke bladzijden uit een kostbaar boek hebben gescheurd om sigaretten te rollen van gestolen tabak. 't Is moeilijk het stoere individualisme toe te juichen dat er hen toe beweegt om, als gasten ten eten zijn genodigd, de spijsen van de gastvrouw op het keukenfornuis opzij te schuiven, zodat hun eigen rijst het eerst wordt gekookt”.

Zo erg kan het zijn, maar is het toch meestal niet. Dat de Papoea niet zó maar een goede bediende is, hoeft niemand te verwonderen. Van een huisbediende worden zoveel dingen verwacht die nog nooit in het hoofd van een Papoea opkwamen, dat hij daar eerst terdege aan moet wennen, dat hij eerst moet leren begrijpen wat er van hem gevraagd wordt en waarom. De drukte, die er gemaakt wordt wanneer hij eens een vuile duim in het bord met soep steekt, is volkomen dwaas voor iemand die geen flauw begrip van hygiëne heeft. En een Papoea die gebakken engerlingen een lekkernij vindt, kan bepaald niet maar zonder meer inzien waarom groenten zo zorgvuldig schoongemaakt moeten worden.

Zonder dagelijkse taakopgave weet de ongeschoolde bediende niet wat te doen — en doet dus niets!

Reeds goed opgeleide bedienden zijn zeldzaam in Nieuw-Guinea; in vele gevallen zal de huisvrouw ze zelf moeten opleiden, geheel of gedeeltelijk. Dat is zeer wel mogelijk, maar zij zal moeten beseffen dat zij spreekt en omgaat met mensen uit een andere wereld, met mensen die niet aan dezelfde dingen waarde hechten als zij, die over vele zaken heel anders denken. Er is tact voor nodig en geduld; en vooral begrip. Begrip voor de gedachtingang van de Papoea die denkt volgens andere normen, die handelt met motieven die wij dikwijls niet kennen en begrijpen.

Men vergete vooral niet dat de Papoea een groot gevoel van eigenwaarde heeft, en dat hij zeer gevoelig is voor

ons medeleven. Wanneer hij ziet dat zijn chef gevoel voor hem heeft als mens, zal hij dat gevoel beantwoorden en dan wordt er dikwijls een blijvende persoonlijke band gelegd. Menige huisvrouw kan er zeker van zijn dat na omekomst van haar verlof in Nederland haar getrouwe bedienden weer op haar staan te wachten. Doch men bedenke ook dat vrijwel elke Papoea sterke banden met zijn kampong behoudt, dat hij daar rechten en verplichtingen heeft waaraan hij zich niet kan onttrekken. En in december zal hij meestal naar zijn dorp terugkeren, omdat het feest van de „pohon terang” (kerstfeest) nu eenmaal thuis gevierd moet worden.

Zijn er voorbeelden genoeg dat Papoea's tot volwaardige bedienden werden opgeleid, het is allesbehalve regel en als gemiddelde mag men zijn verwachtingen niet te hoog stellen. Men zal met de goede eigenschappen ook de fouten en gebreken hebben te aanvaarden: onvoldoende zindelijkheid, tekort aan verantwoordelijkheidsbesef, ruwheid en onhandigheid met servies en meubilair, en gemis aan arbeidsdiscipline.

Huisinrichting

Er is vrijwel geen meubelindustrie in Nieuw-Guinea. Op enige plaatsen kan men eenvoudig meubilair laten maken en een enkele keer is het mogelijk iets te kopen op vendutie of ondershands, doch daar mag men zeker niet op rekenen. Men zal dus alles zelf uit Nederland moeten meebrengen.

In Nederland heeft men uiteraard een zeer ruime keuze, maar er zijn enige bijzondere omstandigheden waarmee men terdege rekening zal moeten houden. De zeevracht naar Nieuw-Guinea is hoog — f134,-/f161,- per m³ — terwijl de emballagekosten omstreeks f 85,- à f 95,- per m³ bedragen. Nu krijgt elke ambtenaar die voor de Overheid, en vrijwel elke particulier die door zijn maatschappij wordt uitgezonden, een zeker aantal m³ vrij vervoer en emballage en het ligt voor de hand dat een ieder zal trachten zich daartoe te beperken, want elke m³ meer kost hem uit eigen zak bijna f 250,-. Wanneer men binnen Nieuw-Guinea nog kan worden overgeplaatst, waarbij men eveneens een beperkt aantal m³ vrij heeft, zou overvracht ook telkenmale uit eigen zak moeten worden betaald — en de lokale vrachten zijn bepaald niet te verwaarlozen! Men zal dus zoeken naar meubilair dat althans wat de grote stukken betreft uitneembaar of inschuifbaar is. Wanneer men dan bij een vakkundig emballeur te rade gaat omtrent de mogelijkheid van het opvullen der waruimte met servies en kleine stukken, zal men voldoende meubilair kunnen meenemen zonder de toegestane ruimte te overschrijden.

Voorts bedenke men dat als regel de bedienden in Nieuw-Guinea niet uitmunten door huishoudelijke bekwaamheid en dat het dus ook bij de keuze van het meubilair gewenst is zich daarbij aan te passen.

Het advies komt dan hierop neer, dat men zijn keuze bepaalt op degelijk geconstrueerd opklapbaar of demonteerbaar meubilair, bij voorkeur zonder uitsteeksels of bijzondere vormen die veel emballageruimte vragen en die gemakkelijk door transport — en door onhandige bedienden — worden beschadigd.

Is men veel aan overplaatsingen onderhevig, dan wordt zelfs aanbevolen een bijzonder stevige, niet te grote meubeluitrusting te kiezen. Sommigen prefereren daarbij z.g. „kistkasten”, dat zijn kisten van sterk hout, die eenvoudig in kasten veranderd kunnen worden, en omgekeerd.

Wanneer men met deze richtlijnen in het hoofd op onderzoek uitgaat, zal men bemerken dat er op de Nederlandse markt nog keuze genoeg is om aan ieders persoonlijke smaak te voldoen. Tropenbestendig modern meubilair van Slavonisch beukenhout, eikenhout of berkenhout voldoet zeer goed, terwijl ook stalen meubilair en rotanmeubelen in trek zijn. Persoonlijke smaak bepaalt hierbij de keuze, voor de praktijk in Nieuw-Guinea is het om het even wat men kiest.

Verwacht men een plaats op een buitenpost met huizen met gaba-gaba-bewanding, dan bedenke men dat het interieur vrij donker is en dat licht gekleurd meubilair en gordijnen met harde kleuren het daar 't beste doen.

Stalen meubilair dient bij voorkeur gelakt of geverfd te zijn; blank of verchromd metaal roest vrij snel.

Te Hollandia is de laatste tijd zeer behoorlijk rotanmeubilair uit Singapore verkrijgbaar tegen een redelijke prijs. Een grote rotanfauteuil met kapokkussen, zonder buitenbekleding, kost ongeveer f 215,—.

Voor kleinere buitenplaatsen kwam de waarschuwing, dat boenwas en andere hulpmiddelen voor het, juist wegens de hoge vochtigheidsgraad van de lucht zo nodige onderhoud, niet of schaars verkrijgbaar zijn.

Voor boekenkasten, die zelden van hun plaats komen en waarbij het niet zo gemakkelijk is de kostbare inhoud regelmatig te inspecteren, hetgeen toch gewenst is met het oog op vraatzuchtige insecten, verdient het misschien aanbeveling de uitneembare stalen rekken te gebruiken, ofschoon verschillende gebruikers zeer tevreden bleken over stevige, uitneembare open houten rekken. Wie erg voorzichtig is met zijn boeken, kan ze bewaren in een gesloten kast waarin een drooglamp brandt. Ook fototoestellen en dergelijke instrumenten zijn in zo'n kast veilig opgeborgen.

In vele huizen gebruikt men generlei vloerbedekking, ook al omdat deze niet altijd te krijgen is. In het algemeen worden vooral cocos- of sisalmatten aanbevolen.

In sommige streken, bijv. in enige kampongs van de onderafdeling Fakfak, en in de Nimboran, worden door de bevolking matten gevlochten, die het als vloerbedekking zeer goed doen.

Mattenvlechten in de Nimboran.

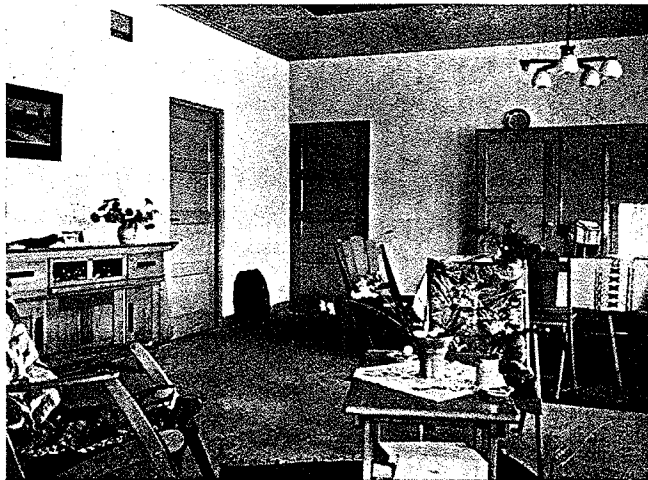
Stalen bedden met schuimrubber matrassen blijken in het algemeen zeer goed te voldoen, ofschoon ook sporadisch stemmen van afkeuring werden vernomen. Deze laatste prefereerden dan harde kapokmatrassen op planken.

Er wordt echter vooropgesteld, dat de schuimrubber van goede kwaliteit moet zijn en voorts mogen de matrassen niet in de zon maar in de wind worden gelucht.

Binnenveringsmatrassen zijn echter ook in gebruik en schijnen eveneens te voldoen.

Wanneer de slaapkamer niet afdoende afgeschermd is,

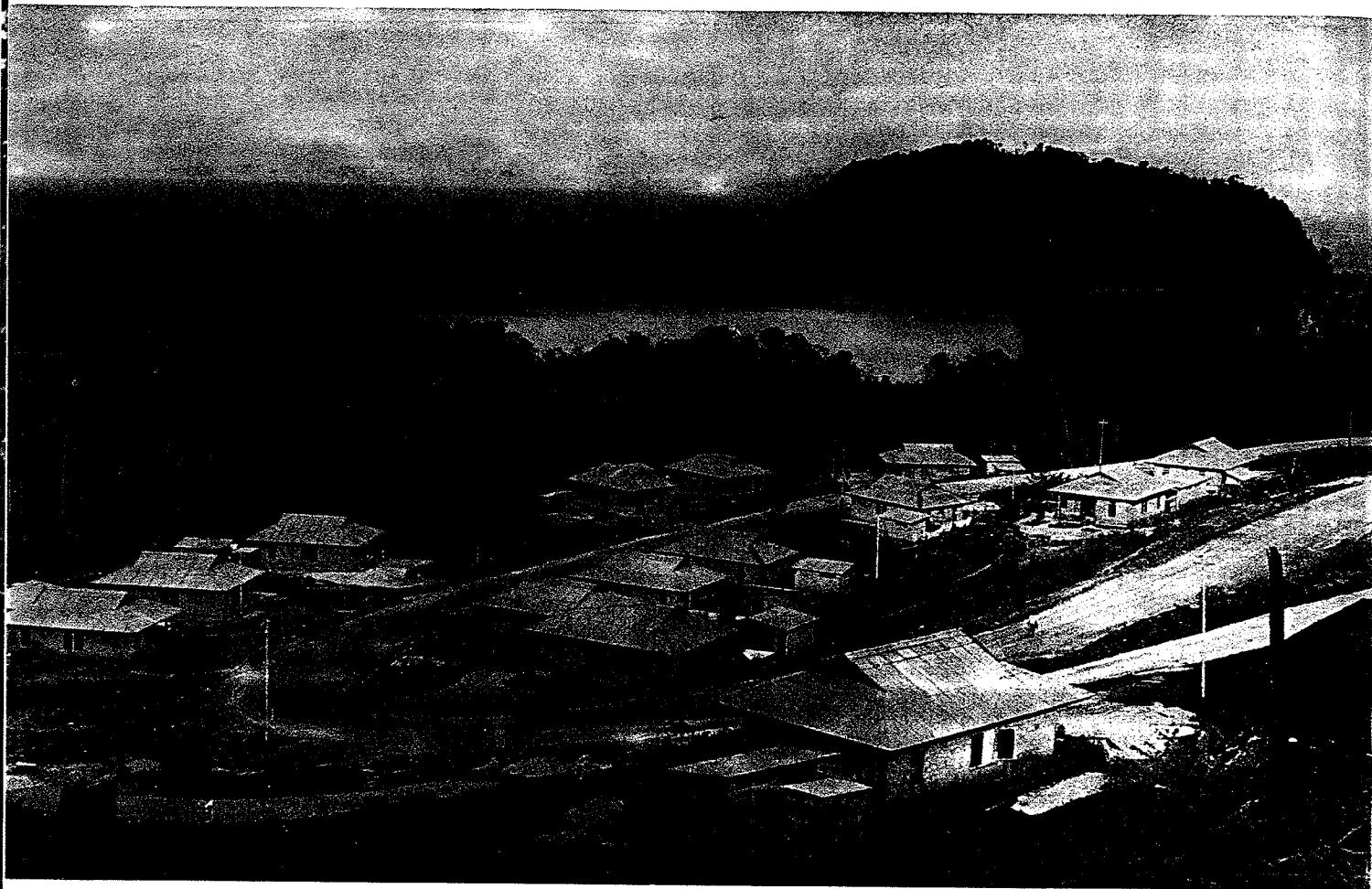
Interieur woningtype II Hollandia.

Interieur woningtype I Hollandia.

Interieur woningtype III Hollandia.

Woningbouw te Hollandia

BOUWMAATSCHAPPIJ
HOLLANDIA N.V.
NIEUW-GUINEA

Gevestigd te Hollandia en Biak

ALLE BURGERLIJKE EN UTILITEITSBOUW

slaapt men steeds onder een klamboe: een muskietennet dat het gehele bed omgeeft. Sommigen geven de voorkeur aan een vaste klamboekamer, dat is een soort kooi van muskietengaas waarbinnen de bedden zijn opgesteld, doch anderen zijn van mening dat men dan niet voldoende controle heeft op het binnensluipen van muskieten. Hoe het zij, de klamboe is verreweg het meeste in gebruik. Deze klamboe wordt met de afhangende einden onder de matras gestopt, zodat het bed goed is afgesloten. Men kan voor twee éénpersoonsbedden naast elkaar voor elk een afzonderlijke klamboe gebruiken, doch gewoonlijk wordt dan één grotere klamboe gebruikt, die beide bedden omsluit.

Gebruikt men lits jumeaux dan dient men te bedenken dat er tussen de beide bedden een spleet overblijft, waardoor muskieten kunnen binnendringen. Men voorkomt dat door over beide bedden een dubbelbreed laken te leggen, of onder de matrassen een dubbelbrede goed sluitende mat.

Wandversiering kieze men naar eigen smaak. Heeft men waardevolle foto's of platen dan verdient het aanbeveling die aan de achterzijde goed dicht te plakken met cellophaan en zelfs om de gehele achterzijde met schellak te bestrijken, zodat insecten er geen houvast op kunnen krijgen.

Een punt is in dit verband nog van belang. Er zijn grote voordelen verbonden aan het verpakken in zg. „liftvans”. Men dient daarbij echter zeer wel in het oog te houden, dat deze logge gevaarten lang niet op alle plaatsen in Nieuw-Guinea kunnen worden gelost en dat in sommige gevallen, waar de havenfaciliteiten het lossen nog wel toelaten, de mogelijkheid bestaat dat ze niet naar huis kunnen worden getransporteerd bij gebrek aan dergelijk zwaar rollend materieel. Een groot deel van het gemak is echter verloren, wanneer men de liftvan aan de haven eerst moet ompakken in kleine kisten en kratten. Men vergewisse er zich dus van of in de haven van bestemming inderdaad de nodige faciliteiten bestaan voor het lossen en transporteren van liftvans.

Keukeninrichting

Gas en steenkool voor huishoudelijk gebruik zijn in Nieuw-Guinea onbekend. Elektrisch koken is in het algemeen te duur. Men zie slechts de tarieven zoals bij elke plaats afzonderlijk opgegeven.

Houtskool is vrij duur en niet overal te krijgen. Koken op hout — dat overigens ook niet altijd gemakkelijk te krijgen is — ligt niet iedereen. Menige huisvrouw zal bij gebrek aan goed afgerichte bedienden zoal niet zelf bij het vuur moeten staan, dan toch wel onmiddellijk toezicht op de kokerij moeten houden en dat is minder aangenaam in een tropische keuken met houtvuren. Bovendien vereisen en keuken en vaatwerk veel onderhoud bij het koken op een houtvuur.

Vrij algemeen worden petroleumvergassers gebruikt, die in verschillende typen te krijgen zijn in uiteenlopende uitvoeringen en prijzen. Het meest gebruikte model is een batterij van drie éénpitsbranders, doch ze zijn verkrijgbaar met één tot vier pitten. Men denke er aan de nodige onderdelen mee te nemen.

De aanbevelingen inzake de beste modellen lopen nogal ver uiteen en wij geloven, dat zulks een kwestie van persoonlijke voorkeur is. Sommigen voelen meer voor een groep éénpitters, die elk gemakkelijk te verplaatsen zijn, anderen zoeken het in een combinatie van verschillende typen, bijv. een éénpits vergasser plus een blauwbrander plus een primus onder druk.

Ook werd de klacht vernomen, dat weliswaar in Hollandia allerlei soorten vergassers te koop waren, doch geen eenvoudig ouderwets petroleumstel, waarop men iets kan laten sudderen. Vergassers geven voor dat doel een veel te grote hitte af en zijn moeilijk laag te stellen.

Men kan overigens ook, wanneer althans de keuze bestaat, het gebruik der verschillende brandstoffen combineren, zoals sommige huisvrouwen doen. De gewone spijzen worden dan gekookt op petroleum, het water daarentegen op een houtvuur. Daarbij wordt dan een grote, goed afgesloten pan gebruikt om te voorkomen dat er een rooksmaak aan het water komt. Strijken kan men dan bovendien nog doen met een houtskoolstrijkijzer.

Men kan aluminium of geëmailleerde pannen nemen, doch vele huisvrouwen verkiezen aluminium, omdat emaillewerk

gemakkelijk schilfert onder de niet bepaald zachtzinnige behandeling van de gemiddelde Papoeabediende.

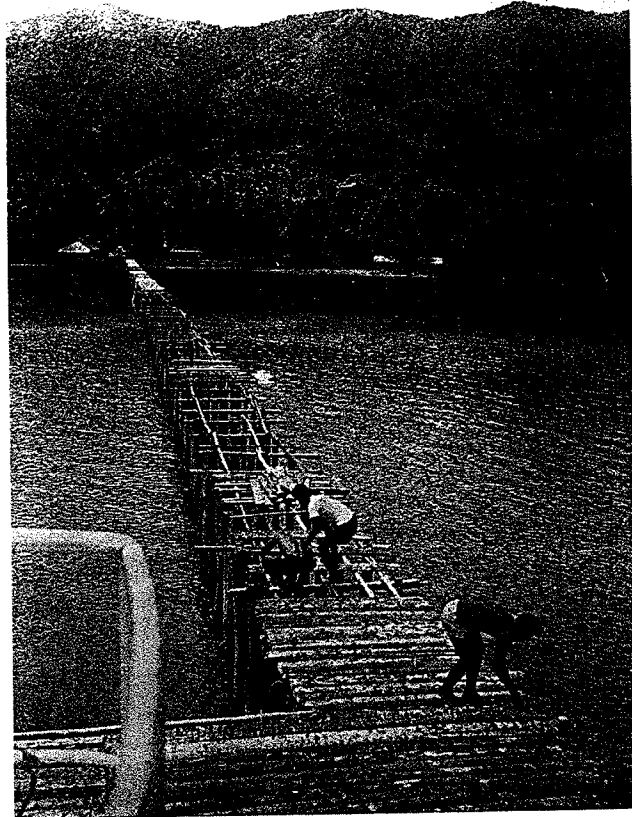
Overigens is de keukenuitrusting een kwestie van persoonlijke smaak en voorkeur, doch men dient te bedenken dat het aanbeveling verdient de gebruikelijke hulpmiddelen als kruidenmolens, vijzels, gehaktmolens en soortgelijke instrumenten niet te vergeten; men krijgt doorgaans alle ingrediënten in hun natuurlijke staat, zonder enigerlei voorbewerking door de leverancier. Voorts zijn goede blikopeners van belang, want in tegenstelling met de praktijk in Nederland is blikvoeding in Nieuw-Guinea meer regel dan uitzondering. Een bakoven (eventueel opzetoven) met blikken en vormpjes wordt door verscheidene huisvrouwen, vooral op de buitenposten, warm aanbevolen. Een koffiemolen daarentegen is een onnodige uitgave; er is alleen gemalen koffie te krijgen.

En tenslotte: Nieuw-Guinea heeft een uiterst vochtig klimaat: metalen utensiliën behoren roestvrij te zijn.

Verlichting

Is er continu stroom beschikbaar, dan zijn er geen complicaties. Alle in Nederland gebruikelijke lampekappen, staande lampen, enz. zijn goed. Men dient er alleen rekening mee te houden, dat gemonteerde lampekappen volumineus zijn en bovendien kwetsbaar bij het transport. Men preferert daarom nog wel eens de perkamenten kappen, die harmonica-gewijze gevouwen kunnen worden en men verpakt dan het draadstel afzonderlijk. Een paar verbogen spijlen zijn gemakkelijk recht te buigen. Ook plastic kappen vol doen goed.

Gloeilampen van de vereiste voltage zijn er voldoende te krijgen. Een kleine voorraad reserveonderdelen, zoals snoer, een paar stekkers, fittings e.d. kan nog wel eens van pas komen, zeker op de kleinere plaatsen waar niet altijd voldoende stock is. Driewegstekkers bijv. schijnen schaars te zijn.

Niet alle steigers zijn geschikt voor het lossen van liftvans!

Wanneer er op de standplaats geen elektriciteit is, is men aangewezen op petroleumlampen, al of niet onder druk, die tegenwoordig in een keur van kwaliteiten en uitvoeringen te verkrijgen zijn, zoals Aladdin, Petromax, Tilly, enz. Men neme voor de huiskamer, eventueel ook voor het kantoor een goede lichtsterke uitvoering, en dan nog enkele kleinere, eenvoudige modellen voor slaapkamer, badkamer/WC, gang e.d. De nodige reserve-onderdelen mogen niet vergeten worden, ofschoon ze in de grotere plaatsen doorgaans wel verkrijgbaar zijn, evenals de complete lampen.

Op de kleinere plaatsen wordt, ook wanneer er een elektrische installatie is, gewoonlijk slechts enige uren per dag stroom gegeven. Het is aan te bevelen voor de „donkere” uren van de nacht een paar petroleumlampen (overal in Nieuw-Guinea verkrijgbaar) klaar te hebben staan. Bovendien zijn op die kleinere plaatsen de elektrische centrales niet altijd even betrouwbaar en reservemotoren zijn er dikwijls niet. Ook voor die gevallen is een reserve petroleumverlichting wenselijk. Petroleum voor verlichtingsdoeleinden is zelfs op de kleinste plaatsjes te allen tijde verkrijgbaar.

Het bezit van een staafvormig „flashlight” is zeer aan te bevelen, ook als er elektriciteit is. De straatverlichting wordt dikwijls slechts door maan en sterren geleverd, doch ook waar de centrale er voor zorgt is die niet altijd van de beste kwaliteit. De standaardmodel batterijen en ook de flashlights zelf zijn in de kleinste negorijen doorlopend verkrijgbaar.

Huishoudelijke apparaten

Een koelkast is niet beslist onmisbaar, maar toch wel zeer wenselijk en de uitgave is financieel volkomen verantwoord. Detailverkoop van levensmiddelen als vleeswaren, kaas e.d. is als regel niet mogelijk en zeker niet op de kleine plaatsen, vlees of vis is niet altijd geregeld te krijgen en komt dikwijls met grote hoeveelheden tegelijk, teveel voor consumptie binnen een etmaal. In het warme klimaat bederven levensmiddelen zeer snel; de koelkast maakt het mogelijk ze langer te bewaren en na aankoop van grotere hoeveelheden het gebruik over meer dagen te verdelen. Vooral op kleinere plaatsen waar men gewoonlijk alleen vlees krijgt afhankelijk van het geluk van de jacht, of vis wanneer een vangst wordt aangevoerd, is dat van belang. Een kast met behoorlijke inhoud is dan ook aan te bevelen.

Als men komt op een plaats waar continue elektrische stroom geleverd wordt, kan men uiteraard de gewone elektrische modellen nemen. Elders doet men het met petroleum-frigidaires, die zeer goed voldoen. Wanneer men terecht komt op een plaats waar continue stroom is, maar de kans loopt om overgeplaatst te worden naar plaatsen zonder elektriciteit, doet men verstandig of maar meteen een petroleum-model te kopen, of een z.g. „dual operation” model, dat zowel op elektriciteit als op petroleum gebruikt kan worden.

In het algemeen beveelt men aan zich te houden aan de erkende merken van wereldnaam. In Hollandia zijn diverse modellen in de winkels voorradig.

Een wasmachine, bij voorkeur met een brede, sterke wringer, is zeer aan te bevelen, wordt door velen zelfs onmisbaar geacht. De was legt een zware druk op de huisvrouw en men vergete niet, dat het „wringen” daarbij niet het gemakkelijkste deel is. „Doe de was de deur uit”, mag een goede slogan zijn in Nederland, in Nieuw-Guinea is dat slechts zelden mogelijk en wanneer het wel mogelijk is, dan schrikt men gewoonlijk van de tarieven. En men heeft veel was in Nieuw-Guinea.

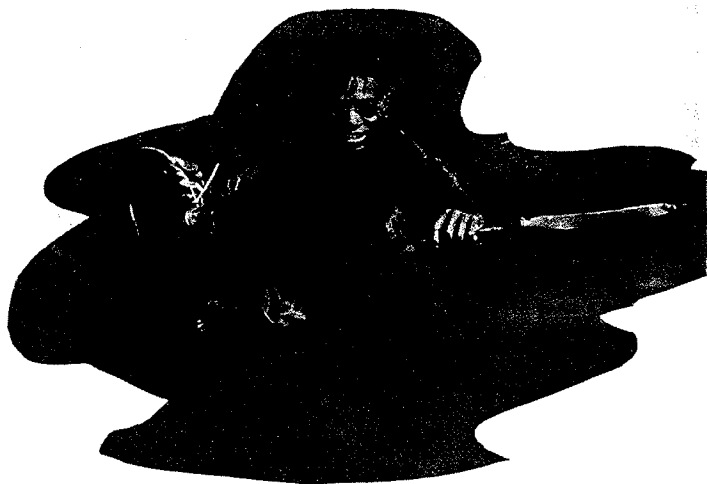
Als er dagstroom is, kan men de gewone elektrische apparaten nemen; zo niet dan is men aangewezen op handgedreven machines, die ook op de markt zijn (Super Waschling, Miles e.a. zijn in Nieuw-Guinea in gebruik).

Een strijkijzer is natuurlijk nodig. Bij gebrek aan dagstroom is men aangewezen op een houtskoolijzer of op de in enige modellen aan de markt zijnde — ook in Hollandia verkrijgbare — ijzers die verhit worden door petroleum onder druk. Ze komen in Nieuw-Guinea steeds meer in gebruik.

Elektrische ventilatoren zijn, waar mogelijk, aan te bevelen. Het is warm in Nieuw-Guinea!

Een naaimachine is, vooral als men kinderen heeft, zeer aan te bevelen. In de kleinere plaatsen zijn geen coupeuses of naaisters, op de grotere wel, maar ze zijn nogal prijzig.

Wanneer men de kans loopt overgeplaatst te worden naar plaatsen zonder elektriciteit, kan men een handnaaimachine

Vissen met een zelfgemaakt visgeweer

nemen. Er zijn echter elektrische machines, die ook met de hand bediend kunnen worden.

Men vergewisse zich overigens van de voltages op de diverse plaatsen. Het ligt in de bedoeling om geleidelijk aan overal over te schakelen op 220 Volt. Wanneer men gaat naar een plaats, waar nog een andere spanning is, dan zie men apparaten te kopen, die voor verschillende voltages geschikt zijn.

Men lette er ook op of men wisselstroom of gelijkstroom heeft; in sommige plaatsen is dit laatste het geval. Wanneer men een wisselstroomradio of gelijkstroom aansluit, krijgt men geen muziek maar rookwolkjes.

Onder de huishoudelijke apparaten zou men ook kunnen rangschikken de door velen zo warm aanbevolen gereedschapskist.

Men zal op de buitenplaatsen uiteraard weinig technische hulp kunnen verwachten voor de vele huishoudelijke „klusjes” die er altijd wel zijn op te knappen. Ook in de grote plaatsen valt het echter niet mee daarvoor assistentie te krijgen — er is een groot tekort aan geschoolde vaklieden — en meestal zal men op eigen hulpmiddelen zijn aangewezen.

Men kan een uitgebreide inventaris opstellen van wat zo'n gereedschapskist zou kunnen bevatten, doch dat heeft weinig zin. Men moet er ook mee kunnen omgaan en de man, die blij is dat hij ergens een schroef heeft ingedraaid zonder zijn vingers ernstig beschadigd te hebben, zal weinig profijt trekken van allerlei gespecialiseerde gereedschappen.

Een assortiment spijkers en schroeven is altijd op zijn plaats, alsmede elektrisch materiaal als snoer, enige schakelaars en stopcontacten, isolatieband. Voorts de bekende accessoires als haakjes voor deuren, hangsloten met overslagen, plastic waslijn enz.

Wat er naast een hamer, nijptang en schroevendraaier aan gereedschap moet zijn, bepale ieder liever zelf aan de hand van het vertrouwen, dat hij in eigen bekwaamheid bezit.

Water

Zoals bekend is in tropische gebieden de kwaliteit van het water een punt van voortdurende zorg.

Wij verwijzen voor dit onderwerp naar het hoofdstuk „Hygiëne” van de hand van Dr. Bierdrager (pag. 81).

Winkelen

Wanneer men de bevolkingscijfers der verschillende plaatsen bekijkt, dan zal het duidelijk zijn dat in Nieuw-Guinea evenmin als in Hollandse dorpjes, plaats is voor gespecialiseerde zaken. Het koopkrachtige publiek is daarvoor te klein en de meeste winkels handelen dan ook in zeer uiteenlopende artikelen. Dit geldt uiteraard in versterkte mate voor de kleine buitenplaatsen, waar in het geheel geen specialisatie bestaat en waar men gewoonlijk op een of twee winkels is aangewezen. Overigens is het frappant wat er nog allemaal uit een onaanzienlijk Chinees winkeltje te voorschijn kan komen.

Was aanvankelijk na de soevereiniteitsoverdracht de aan-

voer tamelijk gebrekkig, het is al lang niet meer zo dat alleen de hoogstnoodzakelijke behoeften te verkrijgen zijn. De laatste jaren zijn assortiment en kwaliteit aanzienlijk verbeterd en al is er zelfs in Hollandia nog geen Kalverstraat of Lijnbaan, men kan er toch werkelijk wel „uit winkelen gaan”. Al verdient het nog wel aanbeveling zijn basisuitrusting vanuit Nederland mee te nemen, in de grotere plaatsen — waarbij echter een plaats als Fakfak nog niet gerekend mag worden — is vernieuwing en aanvulling van garderobe en huishoudelijke artikelen zeer behoorlijk mogelijk. Getuige bijv. advertenties als de volgende in het locale, gestencilde nieuwsbulletin van Hollandia:

„Liberty Stores” heeft juist ontpakt: damesjurken, dameslingerie, corsages, moderne byoux, enz. enz.

of:

Wederom verkrijgbaar bij „Juliana”: rolmops, zure haring, nieuwe haring, paling, rollade, biefstuk, Hollands rundvlees en Hollands varkensvlees.

Men kan ook bestellingen in Nederland doen, vooral wanneer men daar iemand heeft die de smaak van de besteller kent, maar men moet in verband met de scheepsverbindingen rekenen op een levertijd van een maand of vier.

De prijzen van de eerste levensbehoeften zijn alle onderworpen aan de door de overheid ingevoerde prijsbeheersing. Men zij overigens voorzichtig met vergelijking van Nederlandse en Nieuw-Guineese winkelprijzen. Dikwijls zijn de artikelen anders (duurder) verpakt of hebben voor de tropen speciale bewerkingen ondergaan. Overigens zijn verschillende artikelen in Nieuw-Guinea lager in prijs dan in Nederland, omdat zij vallen onder gunstige exportregelingen, die opwegen tegen de zeevracht.

Voeding

Op vele plaatsen is het nog een dagelijks probleem voor de huisvrouw hoe van locale, dus verse producten een gevarieerd menu samen te stellen. Import van blikvoeding is er doorgaans, ook op de buitenposten, genoeg en voldoende gevarieerd, maar vlees, vis, groenten en vruchten worden niet altijd met de gewenste regelmaat aangevoerd. Dranken en rookgerei — behalve pijptabak! — zijn er voldoende.

Vers vlees wordt in de grotere plaatsen, waar vrieskamers zijn, uit Nederland aangevoerd, op de kleinere plaatsen is men afhankelijk van de locale jacht en visserij. Vruchten als papaja, pisang, djerok nipis (kleine citroenen) zijn, zij het met onderbrekingen, doorgaans verkrijgbaar. De voorziening met groenten is onregelmatig en in bepaalde perioden eenzijdig. Overigens varieert deze voorziening zeer sterk van plaats tot plaats. Keukenkruiden zijn er gewoonlijk voldoende.

Verse melk is niet te krijgen — enkele uitzonderingen daargelaten — maar er is ruim voldoende import van melk en melkproducten in blik, ook voor zuigelingenvoeding, ofschoon sommigen aanraden, in verband met de grote verscheidenheid in babyvoeding, te beginnen met een eigen voorraad van drie maanden, die men uit Nederland meebrengt. Eieren zijn doorgaans verkrijgbaar, deels van locale productie, deels uit de vrieskamer.

Kleding en schoeisel

Voor dit onderwerp verwijzen wij op de eerste plaats naar hetgeen Dr. Bierdrager hierover te zeggen heeft in het hoofdstuk „Hygiëne” (pag. 81).

Vocht en insecten, vooral kakkerlakken, zijn in Nieuw-Guinea de grootste vijanden van kleding en schoeisel en enige adviezen zijn op dit punt wel gewenst.

Regelmatig alle kleding, beddegoed, enz. luchten en in de zon hangen is in de meeste gevallen voldoende om de schadelijke gevolgen van de hoge vochtigheidsgraad te neutraliseren. Meer waardevolle stukken kan men opbergen in een kast, waarin een drooglamp is gemonteerd en waarin men dan ook fototoestellen en rookgerei kan bewaren.

Tegen de insectenplaag strijdt men op de eerste plaats met de flitspuit; een wekelijkse flitbeurt sorteert al voldoende effect. Een goede DDT-spraying is nog beter en het effect is een halfjaar lang merkbaar. Manokwari bijvoorbeeld meldt, dat dank zij de halfjaarlijkse spraying de insectenplaag uiterst gering is geworden.

Verder worden plastic hoezen aanbevolen voor kleding

en schoeisel, met gebruik van mottenballen. Kasten en koffers kunnen voorts goed in de kamfer gezet worden.

Sarmin rapporteert een muizenplaag, waartegen alleen een kat helpt. Muizenvallen sorteren geen effect.

Herenkleding

In het algemeen kan men zeggen dat alles, wat in Nederland op zomerse dagen gedragen wordt, ook in Nieuw-Guinea goed is. In grote trekken geldt het volgende:

's Voormiddags, tijdens de kantooruren draagt men als regel een lange of korte broek van een gemakkelijk wasbare lichte of khakikleurige stof (drill) — korte broek altijd gecombineerd met katoenen sportkousen in een lichte kleur — en een gemakkelijk zittend hemd met vast boord en korte mouwen, zonder das gedragen. Bij voorkeur wordt een hemd gebruikt met minstens één borstzak. Wat kleuren en patronen betreft volge ieder zijn smaak, doch al te opzichtige uitvoeringen behoren niet tot de goede toon.

Schoenen van dezelfde soort als men in Nederland pleegt te gebruiken. Aangezien reparatie van zolen en hakken, naar Nederlandse maatstaf gemeten, vrij primitief geschiedt, geven velen de voorkeur aan sterke sport- of wandelschoenen met hard rubber onderwerk. Plaatsen zoals Fakfak met glibberige steile paden adviseren de zg. profielrubberzolen. Elders wordt geadviseerd bij aankoop in Nederland de leren zolen door een goed vakman met dunne rubberzolen te laten beplakken; ze gaan dan aanzienlijk langer mee.

Voor sokken kieze men hetgeen wordt aanbevolen in zaken, die zich in uitrusting voor de tropen specialiseren. Men neme vooral lichte kleuren en vanzelfsprekend geen wol (tenzij voor tourneewerk waarvoor de met nylon versterkte wollen sokken juist aanbevolen kunnen worden). Nylon sokken hebben het nadeel dat ze vrij warm zijn, hetgeen echter 's avonds geen overwegend bezwaar behoeft op te leveren.

Voor de namiddag geldt het voorgaande eveneens, ter-

De Papoea draagt een eigen soort „regenjas”

Bij de kapper

wijl voor 's avonds de voorkeur wordt gegeven aan lange broek en hemd met lange mouwen, teneinde zo goed mogelijk tegen malariamuskieten beschermd te zijn.

Bezoeken worden, als het officieel en vormelijk toegaat, gebracht met „jas en das”, dat wil zeggen, men is gekleed in een tweedelig ongevoerd costuum van of een wasbare tropenstof (drill of tussor), of palmbeach, tropical, dan wel een stof waarin nylon of dacron of iets dergelijks verwerkt is, in tinten die variëren van heel licht tot grijs of beige, zoals een licht zomerpak in Holland, terwijl men voorts een overhemd met lange mouwen, borstzak, vast boord en een das draagt. Officieel heet dit: „kleding licht”.

Bij minder vormelijk bezoek, of op een niet-officieel avondje, draagt men het bovengenoemde toilet zonder jas, en bij bezoek aan goede vrienden gaat men gekleed zoals het uit komt. In het algemeen is het colbertjasje een kledingstuk, dat men alleen draagt als het niet anders kan, aangezien het een warme dracht is. Ook dassen zijn weinig geliefd.

Bij zeer bijzondere gelegenheden wordt wel eens avondtoilet verzocht, hetgeen betekent: zwarte schoenen en sokken, zwarte smoking pantalon — bij voorkeur van een tropenstof, hoewel ook een pantalon van Europese stof heel goed bruikbaar is — wit hemd met vast boord en lange mouwen, zwarte vlinderdas en witte smokingjas. Deze laatste kan van wasbare of wollen stof zijn, maar wol heeft het nadeel, dat in Nieuw-Guinea nog geen gelegenheid bestaat ze te laten stomen of chemisch reinigen.

De gelegenheid waarbij avondtoilet moet worden gedragen, zullen echter voor jonge ambtenaren zo zeldzaam zijn, dat aanschaffing van dit altijd vrij kostbare toilet zonder enig bezwaar achterwege kan blijven.

Voor onderkleding late men zich voorlichten door de speciale zaken voor tropenuitrusting. Men kiese echter geen nylon, daar dit de transpiratie niet absorbeert. Velen plegen onder het overhemd geen onderhemd te dragen, doch dit is een kwestie van persoonlijke voorkeur.

Het bezit van een wit nylon of orlon overhemd met vaste boord is echter vaak zeer praktisch, daar men het gemakkelijk zelf kan wassen; het hemd in enige uren weer droog is en het niet gestreken behoeft te worden. Het heeft echter het nadeel, dat het iets warmer is dan een gewoon hemd, maar 's avonds is dat geen groot bezwaar. Persoonlijke voorkeur geeft ook hier weer de doorslag.

Een lichte regenjas is onontbeerlijk, ofschoon men wegens

de warmte het dragen ervan zoveel mogelijk zal vermijden.

Voorts heeft men dunne pyama's nodig, een dunne kameras en slippers voor in de badkamer.

Wat men op tournee en patrouille wil meenemen, is een kwestie van persoonlijke behoefte. De een stelt hoger eisen aan comfort, aan voeding en kleding, dan de ander en het is moeilijk daarvoor een algemene maatstaf aan te leggen. Men moet echter bedenken, dat bij voettournee's alles op de rug van koelies moet worden meegezeuld en men zal dus zijn bagage zoveel mogelijk moeten beperken.

Doorgaans stelt men prijs op een veldbed, dat men dient te kiezen van een lichte doch sterke constructie. Anderen zijn tevreden met de „tandoe”, dat is een stuk zeildoek met brede zomen, waardoor stokken worden gestoken welke op gevorkte stokken of op paaltjes worden gelegd.

Op veldbed of tandoe kan nog een luchtmatras, alsmede een luchtkussen worden gebruikt.

Een veldklamboe is altijd nodig, bij voorkeur van gevoileerde tule, die dicht is voor „agas”, de zeer kleine vliegjes (lengte 1 mm) die venijnig steken en erge jeuk veroorzaken.

Een paar dunne tentzeiltjes voor op de doorgaans modderige bodem zijn zeer nuttig.

Ten aanzien van het tourneeschoeisels zijn in Nieuw-Guinea de meningen verdeeld. Sommigen prefereren sterke leren schoenen met kopspijkers, anderen gebruiken tot hun tevredenheid de z.g. „jungleboots”, in Nieuw-Guinea bij het C.B.L. verkrijgbaar. Dit verschil in waardering kan het gevolg zijn van subjectieve voorkeur, doch zal ook wel mede bepaald zijn door het terrein.

Hetzelfde geldt voor de kwestie: lange khakibroek met puttees, of korte kniebroek. De voorstanders van de blote knieën moet worden toegegeven, dat men aldus veel prettiger loopt, maar zij hebben waarschijnlijk nog nimmer gelopen door gras dat wemelt van de „koetoe maleo” (een soort mijten), of nimmer ondervonden wat er gebeurt als men de knieën strijkt langs de bladeren van de „daon gatal babi” (een brandnetelsoort).

Men draagt geen tropenhelm, doch een lichte, tegen de regen bestand zijnde hoed.

Voorts dient men twee tourneeblikken te hebben, om zijn kleren en persoonlijke uitrustingsstukken te bergen. Deze blikken worden gewoonlijk vervaardigd van twee aan elkaar gesoldeerde vierkante petroleumblikken van 18 L. In Hollandia worden ze geleverd voor f 15,— per blik. Doorgaans schijnen ze te voldoen, doch wij ontvingen een reactie, volgens welke ze volslagen waardeloos zouden zijn, aangezien ze na de derde patrouille uit elkaar zouden vallen.

Vooroorlogse ervaring leert echter, dat goed gesoldeerde petroleumblikken uitstekend voldoen.

Voor het droog opbergen van kleding enz. in de blikken, kan men tegenwoordig plastic bergzakken kopen.

Dameskleding

Voor dameskleding geldt wat voor herenkleding reeds werd opgemerkt: wat in Nederland op zomerse dagen wordt gedragen, is ook goed voor Nieuw-Guinea. Alle kleren, ook de japonnen moeten goed wasbaar en wasecht zijn en men dient voldoende voorraad te hebben, want in het tropen-klimaat verwisselt men één, soms meermalen per dag van kleding. Japonnen moeten vanwege de warmte bij voorkeur van dunne soepele stof zijn. De kleur is een kwestie van smaak. Geen hoog gesloten modellen.

Men heeft een groot aantal japonnen nodig, want alles slijt snel door het vele wassen en aanvulling is alleen op de grote plaatsen mogelijk. Het in de aanbeveling genoemde aantal, wordt door sommigen dan ook beschouwd als een minimum en men beveelt aan nog wat coupons (met knopen enz.) mee te brengen.

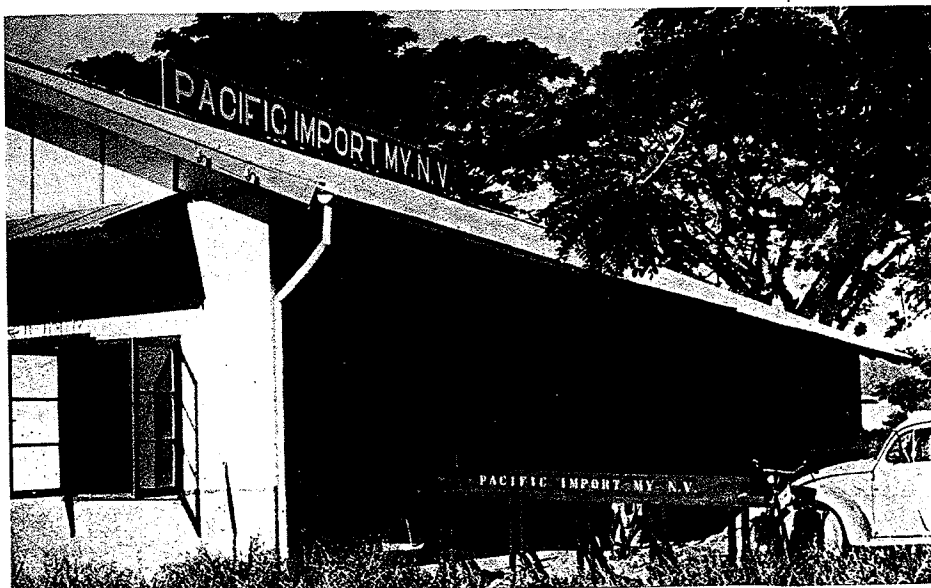
In de voormiddag draagt men veelal katoenen of tobranco japonnen of rok en blouse, zonder hoed en kousen. Een parasol ziet men wel eens, doch sporadisch. Stevige wandelschoenen zijn gewenst, de wandelpaden zijn gewoonlijk niet al te best. Binnenshuis kan men het gewone Nederlandse zomerschoeisels gebruiken, doch vooral als men niet zeker is van een standplaats waar een schoenlapper is, verdienen rubberhakken en zolen de voorkeur.

Bij enigszins officiële gelegenheden in de ochtend, en in

N.V. PACIFIC IMPORT MAATSCHAPPIJ

GEVESTIGD TE AMSTERDAM

*Onze Maatschappij met
eigen nederzettingen
te Hollandia en
Manokwari zorgt voor
spreiding van de import
en draagt hierdoor bij
tot de ontwikkeling van
Nederlands Nieuw Guinea*

*Wij verzorgen o.a.
de import van:*

Alle soorten levensmiddelen in blik
Melk
Meel
Vers vlees
Verse vruchten
Aardappelen
Auto- en rijwielbanden
Vespa-scooters
Koelkasten
IJzerwaren (gereedschappen etc.)
Stalen kantoormeubilair
Manufacturen
Papier
Grolsch Bier
Vruchtendranken
Tabak, sigaren en sigaretten
Radio-toestellen
Zout
Suiker
etc. etc.

Bivak in het oerwoud.

de namiddag, ziet men als regel meer geklede japonnen, soms, afhankelijk van de gelegenheid, met hoed, handschoenen en kousen.

Bij — tegenwoordig weinig frequente — officiële gelegenheden des avonds, als voor de heren „kleding licht” is voorgeschreven, draagt men als regel cocktailjaponnen, met handschoenen, hoed en kousen. Op de kleinere plaatsen is dit gebruik echter doorgaans nog niet ingeburgerd.

Alleen bij zeer bijzondere gelegenheden, als voor de heren groot tenue of avondkleding is voorgeschreven, draagt men lange avondjaponnen of lange rok met blouse.

Voor sportkleding is alles goed wat in Nederland gebruikelijk is. Men is vrij om „shorts” te dragen, doch afgezien van de gewone normen van zedelijkheid dient bedacht te worden, dat men zich vertoont te midden van een primitieve bevolking, die daarop wel eens anders zou kunnen reageren dan men verwacht.

Toiletartikelen (Elisabeth Arden e.a.) zijn op Hollandia verkrijgbaar, op de buitenplaatsen niet. Insgelijks oplosbaar damesverband.

Kinderkleding

Ook die wijkt in beginsel niet af van wat in Nederland op zomerse dagen gebruikelijk is. Met het oog op het klimaat heeft men er echter veel van nodig: een 10 of 12 jurkjes of speelpakjes (de in Indië zo genoemde tjelana monjet) en enige uitgaansjurkjes of pakjes van betere kwaliteit.

Schoeisel, meestal zonder kousen of sokjes gedragen, moet zeer stevig zijn: schoenen of sandalen met rubberzolen en hakken en/of ettelijke paren witte gymnastiekschoentjes.

Als regenkleding ziet men meestal plastic capes met capuchon.

Aangezien het op sommige plaatsen 's avonds en 's nachts koel kan zijn, worden dunne flanellen pyama's aanbevolen, en voor babies een flanellen trappelzak in combinatie met een dunne deken.

Gezondheid — Zielzorg — Scholen

Deze drie onderwerpen, vanzelfsprekend zeer belangrijk voor het leven in Nieuw-Guinea, zijn reeds in afzonderlijke hoofdstukken besproken. Daarheen moge worden verwezen. Bij de plaatsbeschrijvingen zullen locale bijzonderheden telkenmale afzonderlijk worden vermeld.

Ontspanning

Zoals reeds eerder opgemerkt heeft men het feit te aanvaarden, dat Nieuw-Guinea een onontwikkeld land is, waaraan men maar zeer beperkte eisen kan stellen. Men dient dan ook zijn verlangens aan te passen aan de reële mogelijkheden en vrage bijvoorbeeld geen tennisbaan op een standplaats, waar slechts drie of vier inwoners zijn, die voor deze sport in aanmerking komen.

De mogelijkheden zijn voor een groot deel afhankelijk van de standplaats en het ligt voor de hand, dat Hollandia aanzienlijk meer weet te bieden dan bv. een plaats als Fak-fak, om van de afgelegen buitenposten nog maar niet te spreken. Maar veel hangt af van eigen initiatief; een badmintonspel of een tafeltennis-set is gemakkelijk meegenomen.

Voor de natuurliefhebbers ligt er een eindeloos terrein en de amateurfotograaf of cineast hoeft niet ver naar objecten te zoeken. Jagen, vissen, zwemmen, kano-varen, wandelen is altijd mogelijk; in verschillende gebieden kan men bergsport beoefenen, al zal men het zonder berghotel of alpenhut moeten stellen.

Partners zijn er overal wel te vinden voor dammen, schaken, bridgen en andere binnenshuis-ontspanning.

Zoals men bij de plaatsbeschrijvingen kan zien, zijn er op verschillende plaatsen uitleenbibliotheken van Sociale Zaken. Hollandia heeft een speciale boekwinkel, terwijl er nog twee winkels zijn die boeken verkopen.

Wie niet voldoende heeft aan wat op Nieuw-Guinea verkrijgbaar is, kan met een boekhandelaar in Nederland af-

spraken maken over periodieke opzending van boeken en tijdschriften.

Wat de radio-ontvangst betreft, dient er op gewezen te worden dat men het in Nieuw-Guinea van de kortegolf moet hebben (16-90 m). Men kieze uiteraard een tropenbestendig toestel, en liefst van een bekend merk, doch vergewisse er zich van, dat het een goede kortegolf band heeft, bij voorkeur met bandspreiding.

Te Hollandia, en deels ook op de andere grote plaatsen, zijn de bekende merken in de winkels in voorraad.

De Radio Omroep Nieuw-Guinea (RONG) werkte tot voor kort met een 250 Watt zender, een relict uit de oorlogstijd. Een nieuwe 5 Kilowatt Philips-zender is echter al in gebruik gesteld, waarna de ontvangst - tot dusverre vrij slecht - goed is geworden (ofschoon de kwaliteit nogal afhankelijk is van de geografische ligging).

Colflengten RONG: 42 m - 59,5 m - 89,5 m.
Zendtijd: 33 uur per week.

Wanneer men niet zeker is van elektriciteit op de standplaats, kieze men een batterijtoestel. Waar wel enige uren per dag stroom is, zodat men een accu kan opladen, kan men ook een accutoestel nemen.

Voor de liefhebbers van muziek wordt een goede tropenbestendige pick-up en gramfoonplaten aanbevolen.

Transport

Dit is uiteraard geheel afhankelijk van de standplaats. In Hollandia kan men auto, motor, scooter, bromfiets en fiets gebruiken, er zijn ook plaatsen waar zelfs een fiets niet loont. De mogelijkheden zullen bij elke plaats afzonderlijk worden vermeld.

Opgemerkt wordt, dat fietsvelgen goed verchromd of vernikkeld moeten zijn; de gemoffelde zijn binnen het jaar doorgeroest.

VAREKAMP
Internationale
Expeditie N.V.
AMSTERDAM
Tel. 44468-40898
HOLLAND

Expeditie- en
Veembedrijf
NIEUWENHUIS
HOLLANDIA-HAVEN
Tel. 50-51
NIEUW GUINEA

Verhuizingen naar en van Nieuw Guinea in liftvans. Bagage service. Verpakking en Verschepping van automobielen en koopmansgoederen. Assurantie. Opslag. Douaneformaliteiten.

HERENKLEDING.

Persoonlijke smaak en beurs zullen de keuze voor een groot deel bepalen. De onderstaande lijst dient dan ook zuiver als een suggestie te worden beschouwd.

- 2 paar sterke lage wandelschoenen met hard rubber onderwerk
- 1 paar lage schoenen passend bij het uitgaanstenuue
- 12 paar katoenen sokken of anklets
- 6 paar katoenen sportkousen
- 6 overhemden met korte mouwen en borstzak
- 6 overhemden met lange mouwen, vast boord en borstzak dassen
- 12 zakdoeken
- 1 tweedelig ongevoerd costuum van drill, tussor, palmbeach of andere tropenstof
- 3 lange pantalons van soortgelijke, wasbare stof
- 6 lange pantalons van khakidrill
- 4 korte pantalons van khakidrill
- 9 stel tropen ondergoed strand en badkleding
- 1 lichte regenjas
- 1 dunne kamerjas of badjas
- 4 dunne pyama's
- 1 paar slippers
- 6 badhanddoeken
- 1 stalen trunk of hutkoffer, afsluitbaar schoenpoetsartikelen toiletgerei reservebril

Voor tourneewerk wordt het volgende aanbevolen:

- 1 veldbed, eventueel met luchtmatras en luchtkussen
- 1 veldklamboe
- 1 dunne deken (in bergland dikkere)
- 2 paar tourneeschoenen met kopspijkers of naar keuze jungleboots
- 6 paar sterke wollen sokken of wol met nylon
- 2 puttees (of naar keuze: sportkousen over de lange broek te dragen)
- 1 rugtas of ransel
- 1 zakkompas, aanbevolen model: Bézard
- 1 hoofddeksel, geen tropenhelm
- 2 tourneeblikken met deksel
- 6 lange broeken khakidrill (c.q. kniebroeken)
- 6 hemden khakidrill met lange mouwen en borstzakken
- 1 gordelriem
- 1 veldfiles (niet te klein) met drinkmok, met vilt of canvas overtrek, te dragen aan gordelriem eenvoudige kampeeruitrusting (potjes, pannetjes, bestek) insectrepellent, DDT, geneesmiddelen

DAMESKLEDING.

De onderstaande lijst beschouwe men slechts als een aanbeveling. Wat in feite nodig is, hangt af van de maatschappelijke positie van de echtgenoot en van de standplaats. Het is daarvan afhankelijk of men bv. het aantal cocktailjaponnen en avondjaponnen kan reduceren of zelfs geheel schrappen.

- 8 à 10 katoenen japonnen of combinaties van rok en blouse
- 4 à 5 geklede japonnen of deux-pièces
- 2 à 3 cocktailjaponnen
- 1 à 3 avondjaponnen lang of lange rok met blouse wandelschoenen, schoenen voor binnenshuis, c.q. behorend bij het uitgaanstoilet, hoed, handschoenen, sportkleding, zonnebril en toiletartikelen.